

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Ordinis Minorum, S. R. E. Cardinalis,
Episcopi Albanensis, Seraphici Doctoris Ecclesiae, De Vita
S. Patris Francisci, Liber I.**

Bonaventura <Sanctus>

Antverpiæ, 1597

Capvt VIII. De pietatis adfectu. & quomodo ratione carentia adfici
videbantur ad ipsum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41460

similis Moyfi
& Elifao.
Exodi 17, 6.
4. Reg. 4, 43

ne aquæ de petrâ, conformis extitit Moyfi; sic in multiplicatione victualium, Elifao. Procul igitur à pauperibus Christi diffidentia omnis abscedat. Si enim paupertas Frâncisci ad eò copiosæ sufficientiæ fuit, vt subuenientium sibi, defectus tam mirâ virtute suppleret, quòd nec cibus, nec potus, nec domus deesset, cum pecuniæ, & artis, & naturæ facultas defecerat: multò magis illa merebitur, quæ vfitato diuinæ prouidentiaẽ ordine, communiter conceduntur. Si, inquam, petrâ siccitas ad pauperis vocem, abundans poculum sitienti propinavit pauperulo: nil iam inter omnia suum denegabit obsequium his, qui pro auctore omnium omnia reliquerunt.

CAPVT VIII.

De pietatis adfectu. & quomodo ratione carentia adfici videbantur ad ipsum.

S. I.
1 Tim. 4, 2.
Pietas S. Frâncisci totum sibi prædicat.

PIETAS vera, quæ secundum Apostolum, ad omnia valet, ad eò cor Francisci repleuerat, ac penetrauerat, vt totum videretur virum Dei, in suum dominium vendicasse. Hæc est, quæ ipsum per deuotionem sursum agebat in Deum; per compassionem trãformabat in Christum; per condescensionem inclinabat ad proximum: & per vniuersalem conciliationem ad singula, refigurabat ad innocentiaẽ statum. Cumque per hanc piẽ moueretur ad omnia: specialiter tamen animas Christi Iesu sanguine pretioso redemptas, cum cerneret inquinari aliquã sorde peccati, tantâ miserationis teneritudine deplorabat, vt eas tanquam mater in Christo, quotidie parturiret. Et hæc penes ipsum causâ præcipua venerandi Verbi Dei ministros: quòd semen fratri suo defuncto, Christo

Verbi Dei ministros veneratur pros.
Dei. 25, 6.

Christo videlicet, pro peccatoribus crucifixo, per ipsorum conuersionem, & piâ solitudine suscipient, & sollicitâ pietate gubernent. Istiusmodi miserationis officium patri misericordiarum omnium sacrificio firmabat acceptius: maximè si studio fuerit perfectæ caritatis impensum: vt ad id laboretur magis exemplo, quàm verbo, magis lacrymosa prece, quàm loquaci sermone. Plangendum proinde dicebat prædicatorem, tanquam verâ pietate priuatum: siue qui in prædicatione, non animarum quærit salutem, sed propriam laudem; siue qui prauitate destruit vitæ, quod ædificat veritate doctrinæ. Præferendum huic dicebat fratrem simplicem & elinguem, qui bono exemplo alios prouocat ad bonum. Illud quoque verbum, "Donec" ^{1. Reg. 2 5.} *sterilis peperit plurimos*; taliter exponebat: Sterilis, inquit, est frater pauperculus, qui generandi in Ecclesiâ filios non habet officium. Hic pariet in iudicio plurimos: quia quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Christum, suæ gloriæ tunc Iudex adscribet. Quæ multos habet filios, infirmabitur: quia prædicator vanus & loquax, qui multis nunc, quasi suâ virtute genitis gaudet, cognoscet tunc se nil proprij habere in eis.

Cum igitur animarum salutem viscerosâ pietate appeteret, & feruidâ emulatione zelaret: suauissimis se dicebat repleri odoribus, & quasi vnguento pretioso liniri, cum sanctorum fratrum per orbem distantium odoriferâ famâ multos audiret ad viam veritatis induci. Ex talium auditu exultabat in spiritu: benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accumulans, qui verbo vel opere ad Christi amorem inducerent peccatores. Sic etiam qui Religionem sacram, iniquis violaret operibus, maledictionis eius grauissimam incurrebant

D 5 bant

^{2. Cor. 1 3.}

*Non vanos
& audios
laudes.*

^{1. Reg. 2 5.}

2.

Bonis fratribus benedixit.

*Maledicit
improbia.*

bant sententiam; A te Domine, inquit, sanctissimi, me, & à totâ cælesti curiâ, & à me paruulo tuo sine maledicti: qui suo malo exemplo confundunt & destruunt, quod per sanctos fratres Ordinis huius ædificasti, & ædificare non cessas. Tantâ frequenter afficiebatur mœstitia super scandalo pusillorû, vt deficere se putaret, nisi diuinæ fuisset clementie consolatione suffultus. Cùm autem semel malis turbatus exemplis, anxio spiritu misericordie patrem precaretur pro filiis: responsum huiusmodi reportauit à Domino; Cur tu pauper homuncio conturbaris? An ego te super Religionem meam sic pastorem institui, vt me principalem nescias esse patronum? Hominem simplicem ad hoc te constitui: vt quæ in te fecero, non humanæ industriæ, sed supernæ gratiæ adscribatur. Ego vocaui, seruabo, & pascam, & aliis excidentibus alios subrogabo: ita vt si nati non fuerint, faciam illos nasci. Et quantiscunque fuerit impulsibus pauper-cula hæc concussa Religio, salua semper meo munere permanebit.

3.
*Detractionem
abhorret vt
pestem.
Eccle. 10. 11.*

Detractionis quoque vitium inimicum fonti pietatis & gratiæ, tanquam serpentinum abhorrebat morsum, & atrocissimam pestem, & piissimo Deo abominabile fore firmabat: pro eo quod detractor animarum sanguine pascitur, quos gladio linguæ necat. Audiens semel, fratrem quendam denigrare famam alterius; conuersus ad Vicarium suum dixit: Surge, surge, discute diligenter: & si accusatum fratrem innocentem reperis, accusantem durâ correctione cunctis redde notabilem. Nonnunquam verò eum, qui fratrem suum famæ gloriâ spoliaret, iudicabat habitu spoliandum: nec ad Dominum oculos posse leuare, nisi prius quod abstulerat, reddere pro posse curaret. Tantò maior est

est (aiebat) detractorū impietas, quā latronum; quanto lex Christi, quæ in obseruantia pietatis impletur, magis animarum, quā corporum nos astringit optare salutem.

Afflictis quoque qualicunque corporali molestia, mirā compassionis teneritudine condescendēs; si quid penuriæ, si quid defectus in aliquo cerneret, pij cordis dulcedine regerebat in Christum. Sanè clementiam habebat ingenitam, quam superinfusa Christi pietas duplicabat. Itaque liquefcebatur animus eius ad pauperes & infirmos, & quibus non poterat manum, exhibebat affectum. Contigit semel, vt pauperi cuidam elemosynam importunè petenti vnus è fratribus durius responderet. Quod audiens pauperum pius amator, fratri præcepit, vt ad illius pauperis pedes se nudatum prosterneret: proclamaret culpabilem, orationis suffragium postularet, & veniam. Quod cum ille fecisset humiliter, dulciter pater adiecit; Dum pauperem vides, ô frater, speculū tibi proponitur Domini, & pauperis matris eius. In infirmis similiter infirmitates quas assumpsit, considera. Cumq; in pauperibus cunctis, & ipse Christianissimus pauper effigiem Christi prospiceret: si qua etiam necessaria vitæ sibi collata fuissent, eis occurrentibus non solum liberaliter conferebat, verum etiam ac si illorum propria essent, iudicabat esse reddenda. Accidit semel, vt eidem redeunti de Senis, pauper quidam occurreret: cum occasione infirmitatis, super habitum palliolo quodam esset amictus. Cuius miseriam oculo clementi conspectam; Oportet, inquit ad socium, vt reddamus mantellū pauperulo isti, nam ipsius est: mutuo enim ipsum accepimus, donec pauperiorem inuenire contingeret. Socius autem, pij Patris necessitatem considerans,

*Detractorum
maior impietas,
quam latronum.*

4.
*In aliorum
afflictionibus
Christum
contemplatur.*

*Pauper speculum
Domini
Iesu, & Vir-
ginis maris.*

*Mat. 53.4.
Mat. 8. 17.*

*Palliolum
suum stat
pauperiori.*

rans, pertinaciter obfisteat, ne prouideret alij, se neglecto. At ille; Pro furto, ait, mihi reputo à magno elemosynario imputandum; si hoc quod fero, non dederò magis egenti. Propterea, de omnibus quæ sibi dabantur ad necessitatem corporis releuandam, solitus erat à dantibus licentiam petere: vt licitè posset, si magis egenus occurreret erogare. Nulli prorsus rei parcebat, nec mantellis, nec tunicis, nec libris, nec etiam paramentis altaris: quin omnia hæc dum posset, vt pietatis impleret officium, indigentibus largiretur. Pluries cum oneratis obuiaret in viâ pauperibus, imbecilles humeros illorum oneribus supponebat.

5. Consideratione quoque primæ originis omnium abundantiori pietate repletus, creaturas quâlibet paruas, fratris vel sororis appellabat nominibus: pro eo quod sciebat eas vnum secum habere principium. Illas tamen viscerosius complexabatur & dulcius, quæ Christi mansuetudinem piam, similitudine naturali prætendunt, & Scripturæ significatione figurant. Redemit frequenter agnos, qui ducebantur ad mortem: illius memor Agni mitissimi, qui ad occisionem duci voluit pro peccatoribus redimendis. Hospitato quadam vice seruo Dei apud monasterium sancti Verecundi, de Episcopatu Eugubij: ouicula quædam agniculum peperit illâ nocte. Aderat sus ferocissima, quæ vitæ innocentis non parcens, rapaci eum morfu necauit. Hoc audito, pius pater mirâ cõpassione commotus, & Agni sine maculâ recordatus; lamentabatur pro morte agniculi coram omnibus, dicens: Heu me, frater agnicule, animal innocens, Christum hominibus representans! maledicta sit impia, quæ te interfecit, nullusq; de eâ comedat homo, vel bestia. Mirabile dictu, Statim infirmari cœpit

Creaturas originis causa fratres & sorores appellabas.

Isaia 53.7.

Esceatur suum & moritur.

cepit porca malefica: & tribus diebus corpoream
 pœnam exsoluens, vlticem tandem pertulit ne-
 cem. Proiecta autem in vallem monasterij, ibique
 longo tempore iacens, in modum tabulæ desicca-
 ta, nulli fuit esca famelico. Aduertat igitur huma-
 na impietas, quali pœnâ sit feriêda finaliter, si tam
 horrêda morte percussa est ferocitas bestialis. Per-
 pendat & fidelis deuotio, quàm in seruo Dei pie-
 tas fuerit admirandæ virtutis, & copiosæ dulcedi-
 nis, vt ei applauderet suo modo etiam natura bru-
 torum. Iter enim faciens iuxta ciuitatē Senen-
 sem, inuenit in pascuis magnum ouium gregem.
 Quas cum benignè (vt erat solitus) salutasset, reli-
 cto pastu, cucurrerunt omnes ad eum: leuantesq;
 capita sua, erectis in eum luminibus intendebant.
 Tantum quidem ei fecerunt applausum, vt & pa-
 stores mirarentur & fratres: cernentes circa ipsum
 tam ouium agnos, quàm ipsos arietes sic mirabi-
 liter exultantes.

*Ouis accu-
 runt, & ei
 adplaudunt.*

Alio quoque tempore, apud sanctam Mariam
 de Portiunculâ, quædam viro Dei fuit ovis obla-
 ta, quam propter innocentia & simplicitatis amo-
 rem, quas ovis natura præterdit, grateranter susce-
 pit. Monebat pius vir ouiculam, vt & laudibus di-
 uinis intenderet, & ab omni fratrum offensâ caue-
 ret. Ovis autem, quasi viri Dei pietatem aduertet,
 informationē ipsius sollicitè obseruabat. Nam
 audiens fratres in choro cantare, & ipsa Ecclesiam
 ingrediens, sine alicuius informatione, flectebat
 genua: vocem balatus emittens, ante altare Virgi-
 nis Matris Agni, ac si eam salutare gestiret. Insu-
 per & cum eleuaretur sacratissimum Christi cor-
 pus, inter missarum solennia, flexis curuabatur po-
 litibus: tanquam si reuerens pecus de irreueren-
 tiâ indeuotos argueret; Christoq; deuotos ad Sa-
 cra-

6.

*Ovis S. Eu-
 charistiam
 in Missâ ad-
 orat.*

cramenti reuerentiam inuitaret. Tempore quodam agniculum in Vrbe secum habuerat, ob reuerentiam illius mitissimi agni, quem nobili matronæ, dominæ scilicet Iacobæ de Septem-soliis, in suo recessu conseruandum commisit. Agnus verò quasi in spiritualibus eruditus à Sancto, dominæ ad Ecclesiam eunti, stanti & reuertenti, societate inseparabili cohærebat. Si matutinali horâ, domina tardaret exsurgere, agnus consurgens impellebat eam corniculis, & balatibus excitabat, gestibus adhortans & nutibus, vt ad Ecclesiam properaret. Propter quod, agnus Francisci discipulus, deuotionis iam magister effectus, vt mirabilis & amabilis à dominâ seruabatur.

7.
S. Francisci
innocenti red-
ditum domi-
num in be-
stias.

Alio quoque tempore, apud Gracium, viuis viro Dei oblati sunt lepuleculus: qui liber in terrâ positus, cum posset quòd vellet effugere, vocante se Patre benigno, in sinum illius propeo cursu saltauit. Quem ipse pio cordis affectu circumfouens, videbatur eidem compati quasi mater: dulciq; allocutione commonitum, ne se iterum capi permitteret, liberum abire permisit. Cumque pluries in terra positus vt abscederet, semper in sinum Patris rediret (tâquam si sensu quodam occulto, cordis ipsius perciperet pietatem) tandem inssu Patris à fratribus delatus est ad loca solitudinis tutiora. Modò quoque consimili, in insulâ lacus Perusini, cuniculus quidâ captus, & viro Dei oblati, cum ceteros fugeret, manibus eius & sinui, se domesticâ securitate commisit. Per lacum Reatinum eidem ad eremum de Gracio properanti, piscator vnâ ex deuotione fluuiâlè obtulit auem: quam cum libèter susceptam apertis inuitaret manibus ad recessum, nec illa vellet abire, erectis in cælum oculis, diu in oratione permanfit: & quasi aliunde post

post longam horam ad se reuersus, dulciter iteratò mandauit auiculæ, vt Dominum laudatura recederet. Susceptâ itaque cum benedictione licentiâ, gestu corporis quoddam prætendens gaudium, auolauit. In eodem lacu, similiter oblatus fuit ei piscis magnus & uiuus: quem more solito, fraterno nomine vocans, in aquam reposuit iuxta nauem. Piscis verò eoram viro Dei ludebat in aquâ: & quasi amore illius allectus, nullatenus recessit à nauî, nisi priùs ab eodem cum benedictione licentiâ sibi datâ.

Alio quoque tempore, ambulans cum quodam fratre per paludes Venetiaram, inuenit maximam auium multitudinem residentium, & cantantium in virgultis. Quibus visis dixit ad socium; Sorores aues laudant creatorem suum: nos itaque in medium ipsarum cuntes, laudes & horas Canonicas Domino decantemus. Cumque in medium ipsarum intrassent, nō sunt aues motæ de loco. & quia propter garritum ipsarum, in dicēdis horis se mutuo audire non poterant, conuersus vir sanctus dixit ad aues; Sorores aues, à cātu cessate, donec laudes Deo debitas persoluamus. At illæ continuò tacuerunt: tam diu in silentio persistentes, quamdiu dictis horis spatiosè, & laudibus persolutis, à sancto Dei cantandi licentiam receperunt. Dante autem eis viro Dei licentiam, statim more solito cantum suum resumpserunt.

Apud sanctam Mariam de Portiunculâ, iuxta cellam viri Dei, super ficum Cicada residens & decantans, cum seruum Domini (qui etiam in paruis rebus, magnificentiam Creatoris admirari didicerat) ad diuinas laudes, cantu suo frequentius excitaret: ab eodem quadam die vocata, velut edocta cælitus, super manum volauit ipsius. Cui cum dixisset;

8.

*Auiculæ cum
rillantes sic,
tantis spiritibus
preces legit
horarias.*

9.

*Cicada cum
ad laudes Dei
excitat.*

dixisset; Canta soror mea Cicada, & Dominum creatorem tuo iubilo lauda, sine morâ obediens canere cœpit, nec destitit, donec iussu patris ad locum proprium reuolauit. Mansit autem per octo dies ibidem; quolibet die veniendo, cantando, & recedendo, eius iussa perficiens. Tandem vir Dei ait ad socios; Demus iam sorori nostræ Cicadæ licentiam: satis enim nos suo cantu lætificans, ad laudes Dei octo dierum spatio excitauit. Et statim ab eo licentiata recessit; nec ultra ibidem apparuit, ac si mandatū ipsius nō auderet aliquatenus prætereire.

19.
*Phasianus ab eo non patitur
seungi.*

Eidem Senis infirmo, Phasianus quidam de nouo captus, à nobili quodam transmissus est uiuus: qui continuò ut virum sanctum audiuit & vidit, tantâ ei amicabilitate cohasit, ut nullo modo pateretur ab ipso seiungi. Nam pluribus vicibus, extra locellum fratrum, in vineâ positus, ut abiret, si vellet, rapido semper cursu redibat ad Patrē: tanquam si ab eodē omni fuisset tempore educatus. Deinde cuidam collatus viro, qui ex deuotione feruum Dei visitare solebat; velut sibi molestum foret à pij Patris absentari conspectu, escam recusauit omnino. Reportatus tandem ad famulū Dei, statim ut conspexit eundem, quibusdam hilaritatis prætextibus, auidè manducauit.

17.
*Aues congru-
sulantur ei
aduolantes.*

Cum ad eremum peruenisset Aluernæ, propter Quadragesimam celebrandam in honorem Archageli Michaëlis: diuersi generis aues circa ipsius cellulam volitantes, concentu sonoro, & lætitiæ gestibus, quasi de eius aduentu gaudentes, Patrem piū inuitare, ac allicere videbantur ad moram. Quo viso, dixit ad socium; Cerno frater, voluntatis esse diuinæ, quòd hinc aliquamdiu commoremur: tantum sorores auiculæ de nostrâ videntur præsentiam consolari. Cum igitur contraheret ibi moram,

moram, falco ibidem nidificas, magno se illi amicitiae foedere copulauit. Nam semper horam nocturno tempore, in qua vir sanctus ad diuina officia surgere solitus erat, cantu suo praueeniebat & sono: quod famulo Dei gratissimum erat: eo quod tanta sollicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipso torporem desidia excuteret. Cum vero seruus Christi infirmitate plus solito grauaretur, parcebat falco, nec tam tempestiuas indicebat vigilias: siquidem velut instructus a Deo, circa diluculum, suae vocis campanam leui tactu pulsabat. Diuinum certe videtur fuisse praesagium, tam in exultatione multimodi generis auium, quam in cantu falconis: cum Dei laudator & cultor, pennis contemplationis subuectus, tunc foret illie apparitione Seraphica sublimandus.

Moram eo faciente, tempore quodam in eremitorio Graecij; loci illius indigenae malis multiplicibus vexabantur. Nam & luporum rapacium multitudo; non solum bruta, sed & homines consumebat: & grando annua tempestate blada & vineas deuastabat. Dum igitur sic afflictis praeco sacri Euangelij predicaret, dixit ad eos; Ad honorem & laudem Dei omnipotentis fidere iubeo vobis; quod pestilentia haec omnis abscedet; & respiciens vos Dominus, multiplicabit in temporalibus bonis, si mihi credentes misereamini vestri: vt vera confessione praemissa, dignos faciatis paenitentiae fructus. Iterum hoc annuncio vobis, quod si beneficiis ingrati, ad vomitum conuersi fueritis: innotabitur plaga, duplicabitur poena, & maior in vos ira desauiet. Ab illa utique hora, paenitentiam ad exhortationem ipsius agentibus illis, cessauerunt clades, periire pericula: nec molestiae quicquam lupi intulere, vel grandines. Imo quod maius est,

E si quan-

Falco enim
excitat &
sono.

12.

Luporum
rapacium
multitudo.

Tempesta
et
agris
notiae
auertit.

1. Prou. 2. 6. 11.
2. Pct 2. 27.

si quando vicinorum arua grâdo peruaderet : isto-
rum terminis appropinquans, terminabatur ibi-
dem, aut in partem aliam diuertebat. Cessauit
grando, seruauerunt & lupi pacationem serui Dei:
nec contra pietatis legem, in homines ad pieta-
tem conuersos, attentauerunt amplius defœuire,
quamdiu iuxta condictum, contra piissimas De-
leges impiè non egerunt. Piè igitur sentiendū est
de pietate viri beati : quæ tam miræ dulcedinis &
virtutis fuit, vt domaret ferociâ, domesticaret sil-
uestria, mansueta doceret : & brutorum naturam
homini iam lapsa rebellem, ad sui obedientiam
inclinaret. Verè hæc est quæ cunctas sibi creaturas
confœderans, *valet ad omnia, promissionem habens
vitæ quæ nunc est, & futura.*

1. Tim. 4. 8.

CAPVT IX.

*De seruore caritatis eius. & desiderio
martyrii.*

§. I.
*Caritate totius
ignis.*

CARITATEM feruentem, quâ sponsi
amicus Franciscus ardebat, quis enarrare
sufficiat? Totus namque quasi quidâ car-
bo ignitus, diuini amoris flammâ videbatur ab-
sorptus. Subitò enim ad auditum amoris Domini
excitabatur, afficiebatur, inflamabatur : quasi
plectro vocis extrinsecæ chorda cordis interior tâ-
geretur. Talem pro elemosynis censum offerre,
nobilem prodigalitem dicebat. & eos qui minùs
ipsum, quàm denarios reputarēt, esse stultissimos:
pro eo quòd folius diuini amoris impretiabile pre-
tium, ad regnum cælorum sufficiat comparādum:
& eius qui nos multum amauit, multum sit amor
amandus. Vt autem ex omnibus excitaretur ad
amorem diuinum, exsultabat in cunctis operibus
manuum